

Újjáéledés Haitin

Pandiassou, egy falu Haiti letarolt, ökológiailag tönkretett hegyvidékén, nyomorúságos hely volt. Sok gyerek halt éhen a porban – amíg meg nem érkezett barátaival *Armand Franklin testvér*. A haiti származású szerzetes, *Jézus Kis Testvére*, most az új, „feltámadott” Pandiassou-ban van otthon.

„A *Pandiassou* kreol helységnév, a spanyol felfedezők által adott 'Pan y Azúcar'-ból ['Kenyér és cukor'] származik; tehát azért dolgoztunk, hogy ismét legyen kenyér és cukor, először Pandiassou-ban, azután Haiti sok más, teljesen elsivatagosodott helyén is”, mondja a 71 éves, ősz hajjú, sovány férfi. Az 1980-as évek óta már csak néhány éhező család ragaszkodott a pandiassou-i zsebkendőnyi földek kiszipolyozott talajához, meséli Armand, aki öko-úttörőként elsőként ültetett fákat, és alakított ki kis tavakat.

A Haiti-szerzte híres mezőgazdasági forradalmár kreatív szerzetes – és misztikus. „A felszabadítási teológia útján járók”, mondja. Haladó haiti püspökök támogatásával megalapította a *Petits Frères et Petits Sœurs de l'Incarnation* [A Megtestesülés Kis Testvérei és Kis Nővérei] nevű rendi közösséget, amelyhez ma 42 testvér és 27 nővér tartozik. „Spiritualis szempontból *Charles de Foucault* (1858-1916) szerint tájékozódunk, aki az alulról induló utak misztikusa volt, mivel otthagyta tiszti karrierjét, hogy a megvetett tuaregek oldalán, mélyen a Szaharában, teljesen szegényen éljen”, mondja Armand testvér. Amikor 1985-ben Pandiassou-ba érkezett, a nincstelen kisparasztok fiai és lányai már elvándoroltak, abban a reményben, hogy a fővárosban, Port-au-Prince-ben jobb életet találnak, mint az elsivatagosodott hegyvidéken. Az egykori pusztaság ma ismét táplálja az embereket. Armand testvér ismét felvirágoztatta Pandiassou-t.

A sikeres mezőgazdasági és telepítési program egyedülálló Haitin, mert teljesen saját erőből történt, külföldi pénzek, szakértők és befolyás nélkül. Armand és barátai a parasztok közreműködésével 200 hektár erdőt telepít-

tettek, és az egész szigetállamban 75 kis tavat alakítottak ki ponty- és sügértenyésztésre, illetve a zöldségek kertek öntözésére.

„Isten és az emberek dicsőségére tyúkokat, disznókat, békés juhászku-tyákat tenyésztünk, továbbá konyhakerteket művelünk. Projektünk ezer embernek ad munkát, Port-au-Prince-ben is”, mondja Armand testvér, mosolygós arccal és büszkén.

Késő délután van már, amikor Armand Franklin körbevezet engem közösségének településén a földrengés pusztította fővárosban. A több hektáros zöld oázis egyike az összesen öt hasonló központnak, amelyet a Kis Testvérek és Nővérek Haitin fönntartanak. A poros romváros közepén elhelyezkedő természeti tünemény területén esti dalukat zengik a Port-au-Prince-i madarak. Gyorsan sötétedik.

Amikor teljesen beesteledik, a szerzetes gyengéden kézen fogja a látogatót: „Az én lábaim tudják az utat”, mondja. Nem törmeléken és cserepeken járunk, hanem rövid, puha fűvön, néhány tanműhely és nagyra nőtt, jó árnyékot adó fák mentén: ezek alatt folyik 600 utcagyerek iskolai oktatása, ha nem esik az eső.

Armand testvér Haiti mélyen megosztott kultúráiról mesél, és arról, hogy keresztényként nem tudja elítélni a népszerű vudu-néphit. „Afrikai őseink vallása évszázadokkal ezelőtt elkísérte a rabszolgákat az óceánon át Amerikába, erősítette a közösséget, és sok katasztrófában adott erőt.” Majd így folytatja: „Mégis feltételezem, hogy a vudu nem olyan vallás, amely lépést tudna tartani a korrallal. Az a veszély fenyegeti, hogy haladásellenességbe és naiv babonáságba süllyed.”

Armand testvér fájdalommal beszél Haiti népességének változatlan megosztottságáról: vannak az uralkodó kreolok, akik a korábbi rabszolgák mellett fehéreket is számon tartanak őseik között, és vannak az ún. *bossales*, a szökött rabszolgák falusi leszármazottai. Ezek nagyon sötét bőrű emberek, ahogyan maga Armand is. „Még az egyház is megosztott”, mondja, „többnyire a mulattok állnak

magasabban, miközben a *bossales*-nek csak morzsák jutnak.”

A nap végén az eucharisztiaát ünnepe-
ljük a központban. A rendalapító és fekete rendtársainak csapata megtölti a díszlen kápolnát. Valamennyien teológiailag képzett laikusok, foglalkozásukra nézve tanítónők és gazdálkodók. Egy idős pap, *Robert Royal* misézik. „Spiritualitásom és erőm legfontosabb forrása az eucharisztia”, mondja Armand testvér az áhitattal megtartott mise után. „Mert a kenyértörés a legerőteljesebb kifejezője annak a hitünknek, hogy Isten feltétel nélkül szolidáris minden emberrel – s a legerőteljesebb felszólítás arra, hogy osztozzunk és igazságosságot teremtsünk.”

Armand Franklin bosszankodik a pünkösdisták prédikátorok miatt, akik a 2010. januári pusztító földrengést, sőt Haiti egész szociális nyomorát Isten büntetéseként értelmezik. „Mi, haitiak, sajnos olyan társadalomban élünk, amely bolondul a büntetésért”, magyarázza. Ezért felvilágosításra van szükség: „Isten nem örül a szenvedésnek, Isten szolidáris. A kolera-járvány nem Isten büntetése volt, hanem a szennyezett víz okozta.” Armand testvér „örültségként” ítéli el, hogy a kolera-járvány idején boszorkányság és kútmérgezés vádjával meglincseltek vudu-hívó nőket, és hozzáteszi: „A bűnbakkeresés sajnos nagyon mélyen gyökerezik a haiti kultúrában.”

Vajon visszhangra talál-e Armand testvér felvilágosító üzenete? „Igen, nagyon is”, feleli. „Mert nincs sok olyan nép, amely oly erősen hinne, mint a szenvedésektől gyötört haitiak. De ez a hit problematikus, mivel a nyomornak és a felszabadító bibliai hitnek semmi köze egymáshoz. Jézus mesterember volt, nem koldus. Szabadon választotta a szegénységet. Nem éhezett, mint a haitiak milliói. Nem magasztalta a nyomort.” Ellenkezőleg, teszi hozzá Armand Franklin: „Országunk nyomora sérti Krisztust, a kiáltó szegénység pofon magának Istennek.”

Thomas Seiterich